

Utredningar & rapporter

Västerås Stad, Konsult och Service

21

U 2011: 21
Dnr 2011/193-KSS-064

Irja Holtter 021-39 11 29

Revidering av riktlinjer för föreningsstöd inom nämnden för funktionshindrade år 2011

VÄSTERÅS STAD

Utredningar och rapporter produceras av Konsult och Service på uppdrag av Västerås Stads förvaltningar och bolag.

Utredning och statistik, 721 87 Västerås, 021-39 00 00,
www.vasteras.se, e-post: fornamn.efternamn@vasteras.se

Innehållsförteckning

Bakgrund	3
Andra nämnders föreningsstöd.....	3
Gränsdragning mellan olika nämnder	4
Revidering av nämndens riktlinjer för föreningsstöd.....	4
Riktat bidrag	4
Krav för att vara stödberättigad.....	5
Parametrar	5
Ansökan, beslut och resursfördelning	6
Dialog i revideringsarbetet	7
Tidplan	7
Förslag till nya riktlinjer för nämndens för funktionshindrade föreningsstöd inom Västerås stad	8
Föreningar för personer med funktionsnedsättning	8
Stödberättigad förening	8
Föreningsstöd	9
Verksamhetsstöd	9
Projekt-/arrangemangs-/investeringsstöd	9
Grund för bedömning av föreningsstöd 2013 och tills vidare.....	9
Uppföljning/granskning	10

Bakgrund

Nämnden för funktionshindrade beviljar föreningsstöd till föreningar som riktar sig till personer med varaktiga funktionsnedsättningar. Varande riktlinjer har varit i bruk sedan juni 2005 och är nu i behov av en revidering vilket nämnden beslutade om i december 2010.

I revideringsuppdraget har övergripande ingått att se över föreningsstödet konstruktion, andra nämndernas föreningsstöd och gränsdragningar mellan olika nämnder, mål med stödet, vad stödet ska gå till och hur nämnden genom föreningsstödet kan satsa särskilt på barn och ungdomar.

Andra nämnders föreningsstöd

Idag beviljas föreningsbidrag av fyra olika nämnder: Kultur-, idrotts- och fritidsnämnden (KIF) är den nämnd som hanterar de allra flesta föreningar och som också har den största budgeten för detta; Äldrenämnden (ÄN) ger föreningsbidrag till pensionsorganisationer och väntjänstgrupper; individ- och familjenämnden (IFN) ger föreningsbidrag till sociala föreningar med särskild inriktning och nämnden för funktionshindrade (NF) ger bidrag till föreningar för personer med funktionsnedsättningar.

I dagsläget har alla nämnderna olika riktlinjer och till viss del även olika grundkrav för att en förening ska vara berättigad till ekonomiskt stöd. Nämnderna använder sig också av olika terminologi och fördelar bidrag utifrån olika principer. Ur ett föreningsperspektiv väcker detta många frågor och det finns oklarheter kring de olika riktlinjerna som är olyckliga och därför är det önskvärt att de olika nämndernas riktlinjer blir så lika varandra som möjligt.

KIF har nyligen genomfört en stor revidering av sina riktlinjer och har också genomfört den första fördelningen i enlighet med de nya riktlinjerna. I och med att deras riktlinjer omfattar majoriteten av stadens bidragsberättigade föreningar så vore det bra om övriga nämnders riktlinjer kunde närma sig KIF:s.

KIF har delat in sina föreningar i två kategorier: barn- och ungdomsföreningar och kultur- och fritidsföreningar. Barn- och ungdomsföreningarna utgörs av de föreningar som är anslutna till Riksidrottsförbundet (RF) och omfattar verksamhet för barn och ungdomar i åldern 7-20 år. Alla övriga föreningar hör till kultur- och fritidsföreningarna. Alla föreningar får ett föreningsstöd som baseras på planerad verksamhet. Föreningsstödet är uppdelat i olika delar där alla kan söka ett verksamhetsstöd och ett projekt/arrangemangsstöd. Verksamhetsstödet söks en gång om året medan projekt/arrangemangsstödet kan sökas löpande under året. Stödet till kultur och fritidsföreningarna beviljas enbart utifrån en kvalitativ bedömning av den planerade verksamheten medan RF-föreningarna även får en del utifrån en kvantitativ bedömning av sin planerade verksamhet.

KIF använder sig av ett antal bedömningsparametrar som ligger till grund för bedömningen av föreningsstödet. Dessa parametrar ser de som "levande" vilket innebär att de kan ändras om till exempel nämndens inriktningsmål ändras, om det uppstår nya situationer som gör att nämnden vill prioritera olika/nya typer av verksamheter eller liknande. Om förändringar blir aktuella så ska detta kommuniceras med föreningarna i god tid. En fördel med att göra så är att riktlinjerna inte behöver revideras om det är så att nämnden till exempel ser ett behov av att stödja verksamhet som kanske inte varit angelägen tidigare. Det nämnden gör då är att

ändra i parametrarna och kommunicera detta i god tid med föreningarna så att de vet vad som gäller.

Gränsdragning mellan olika nämnder

En stor skillnad mellan KIF å ena sidan och de sociala nämnderna å den andra är att KIF i första hand beviljar föreningsstöd utifrån vilken verksamhet som föreningarna bedriver medan det för de sociala nämnderna är målgruppen som är intressant i första hand. En förening som ägnar sig åt till exempel kulturaktiviteter är endast intressant, i föreningsstödsperspektiv, för NF om de vänder sig till personer med funktionsnedsättning, dvs vänder sig till rätt målgrupp. Det finns en problematik i detta som bland annat handlar om att de olika nämnderna, i olika grad, beviljar bidrag för samma typer av aktiviteter. Det innebär också att föreningar kan bli tvungna att söka bidrag från olika nämnder för sin verksamhet. Inom idrotten måste till exempel föreningar som bedriver verksamhet både för personer i största allmänhet och för personer med funktionsnedsättningar söka bidrag från både KIF och NF för sina olika medlemmar. Den här situationen har även uppstått när kultur- och fritidsföreningar velat satsa särskilt på att nå ut till personer med funktionsnedsättning och då blivit hänvisade från KIF till NF för just dessa satsningar. Frågan är vad som skulle hända om de sociala nämnderna på liknande sätt bestämde sig för att inte bevilja stöd för föreningars kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter utan enbart för råd- och stödverksamhet. Det skulle innebära att en rad föreningar skulle bli tvungna att fördela sina bidragsansökningar mellan olika nämnder, vilket vore olyckligt. Det finns med andra ord ett behov av att staden tar ett mer samlat grepp om föreningarna.

Revidering av nämndens riktlinjer för föreningsstöd

I dagsläget beviljar NF föreningsstöd i två former: generellt bidrag och riktat bidrag. Det generella bidraget för ett år beviljas utifrån föreningens verksamhet föregående år på så vis att föreningarnas antal sammankomster, antal deltagare och antal medlemmar räknas. Det är i dagsläget endast NF som beviljar föreningsstöd utifrån vad föreningarna gjort föregående år och det är bara NF som har ett generellt bidrag som enbart bedöms utifrån kvantitativa mått. Att gå ifrån detta och istället använda sig av ett stödsystem där föreningsstöd beviljas utifrån vad föreningen faktiskt planerar att genomföra under kommande verksamhetsår ger dels ett system som ligger i linje med övriga nämnder och dels ett system där det är möjligt för föreningarna att planera utveckling och förnyelse av verksamheten.

Riktat bidrag

Dagens riktade bidrag kan föreningarna ansöka om två gånger per år för planerad verksamhet. Från föreningarna har synpunkter framkommit om att det är svårt att få till ansökningar till just detta datum och att det tar lång tid att få besked om huruvida ansökan beviljas eller inte. Det finns inte mycket utrymme för spontanitet. En anledning till att handläggningen tar lång tid är att denna typ av ansökningar idag går via KHR innan beslut tas i nämnden. Att, liksom övriga nämnder, istället använda sig av ett projekt-/arrangemangsstöd som går att söka löpande under året skulle underlätta för föreningarna och också sprida handläggningsarbetet över året.

Detta föreningsstöd ska användas till satsningar som ligger utanför den ordinarie verksamheten. Det bör också vara möjligt för föreningar som startar under verksamhetsåret att söka ett mindre startbidrag ur denna pott för att komma igång.

Ytterligare en aspekt som har förts fram från föreningarna är att det ibland uppstår behov av särskild utrustning eller anpassning för att medlemmarna ska kunna delta i föreningsverksamheten. Det här är en inte helt lätt fråga: å ena sidan är det viktigt att alla har möjlighet att delta aktivt i föreningslivet, å andra sidan är det viktigt att föreningsstödet inte går till hjälpmedel åt enskilda individer – vilket är landstingets ansvar. Det är också viktigt att föreningsstödet i första hand går till verksamhet och inte till investeringar. Det bör dock vara möjligt att utöka projekt-/arrangemangsstödet till att också omfatta vissa former av investeringar så att inte personer med funktionsnedsättning hamnar utanför föreningsaktivitet. Ett förslag till formulering är:

Om en förening behöver göra enstaka mindre investeringar som underlättar för medlemmar med funktionsnedsättning att delta i föreningens verksamhet, så kan stöd sökas för detta.

Något annat som varit föremål för diskussion när det gäller dagens riktade bidrag är hur dessa ska redovisas. Idag finns en särskild blankett för detta som skickas ut tillsammans med beslutet, det har dock varit lite oklart när en redovisning måste skickas in. Förslaget är här att projekt/arrangemang/investeringar måste redovisas senast två månader efter genomförande. Det är också viktigt att handläggaren för en dialog med staben och föreningarna kring de medel som beviljas. Om exempelvis en förening beviljas ett belopp som är mycket lägre än vad de ansökt om, så finns behov av att diskutera igenom med föreningen hur de ska hantera detta. Är projektet fortfarande möjligt att genomföra? Behöver kanske en ny projektplan skickas in och så vidare för att inte onödiga missförstånd ska behöva uppstå.

Krav för att vara stödberättigad

Alla nämnder har egna krav för vad som gäller för att en förening ska få stöd från respektive nämnd. För NF:s del handlar det om att föreningarna ska rikta sig till personer med varaktiga funktionsnedsättningar som har svårigheter att delta i samhällslivet på lika villkor som andra. Föreningarna ska arbeta med att förbättra målgruppens livsvillkor samt bevaka dess intressen och i vissa fall utgöra ett komplement till nämndens verksamhet.

Utöver detta finns det också en rad grundkrav som handlar om föreningens uppbyggnad och struktur, hur föreningarna hanterar sin ekonomi och sina medlemmar och så vidare. Dessa krav har också alla nämnder men de skiljer sig åt till viss del och beskrivs på olika sätt. Det finns egentligen ingenting som talar för att dessa krav ska skilja sig nämnvärt åt mellan olika nämnder utan snarare borde det vara så att alla nämnder ställer samma grundkrav på sina föreningar. Revideringens förslag är därför att NF ställer samma grundkrav på sina föreningar som KIF gör.

Parametrar

Att använda sig av parametrar på samma vis som KIF, har flera fördelar. En är att parametrarna kan ändras om/när nämndens inriktning ändras eller om nämnden vill uppmärksamma något särskilt. En annan fördel med att använda sig av parametrar på samma vis som KIF, är att dessa kan ändras om/när nämndens inriktning ändras eller om nämnden vill uppmärksamma något särskilt. I revideringsuppdraget ingick att se över hur nämnden kan ge stöd till föreningar som bedriver verksamhet med specifik inriktning mot barn och ungdom. Genom att ta med dessa aspekter i parametrarna så finns möjligheten att särskilt stödja denna typ av verksamhet. Under ett kommande år kan det vara andra områden som nämnden finner särskilt angelägna och då finns möjligheten att lägga till nya parametrar utan att riktlinjerna behöver revideras. När ändringar av parametrarna är aktuella måste detta dock kommuniceras i god tid med föreningarna.

En annan fördel är att det blir mer transparent att använda sig av ett antal bedömningsparametrar där det är tydligt för föreningarna vad det är nämnden vill veta. Handläggning och beslut underlättas också på så vis att det tydligt framgår för varje punkt vad föreningarna planerar att göra.

Ansökan, beslut och resursfördelning

Föreningarna ansöker idag om föreningsstöd på en pappersblankett som handläggaren skickar ut till alla föreningar och som också finns att hämta på stadens hemsida. Till blanketten bifogas dokument som verksamhetsplan, budget och årsmöteshandlingar. Framöver bör en webblankett tas fram så att föreningarna kan ansöka via nätet. I anslutning till webblanketten kan instruktioner till varje punkt finnas med tydligt så att alla föreningar får samma information angående vad och hur de ska fylla i blanketten. Ett elektroniskt förfarande underlättar handläggningen och ökar också likheten mellan föreningarnas ansökningar vilket leder till att det blir lättare att bedöma ansökningarna på lika villkor. Även fortsättningsvis måste dock föreningarna lämna in sina planer, budgetar och årsmöteshandlingar för att uppföljning och granskning ska vara möjligt.

När det gäller handläggning och beviljande av föreningsstöd så går det till på olika sätt idag beroende på vilken stödtyp det handlar om. Det generella bidraget handläggs av handläggaren som därefter har delegation att både bevilja och betala ut bidraget. Det riktade bidraget handläggs av handläggaren som därefter tillsammans med stabens strateg tar fram ett beslutsunderlag till nämnden som bereds i KHR innan nämndbeslut.

Revideringens förslag är att det framtida verksamhetsstödet framöver får en ny beslutsgång där handläggaren handlägger ansökningarna och tillsammans med stabens strateg tar fram ett beslutsunderlag till nämnden. Anledningen till detta är dels att det är ett helt nytt system som ska implementeras och då kan det vara bra att åtminstone de första ansökningsomgångarna beslutas av nämnden; dels är det också ett sätt för nämnden att få mer inblick i föreningarnas verksamhet vilket är positivt för den framtida dialogen mellan nämnd och föreningar.

Stödet bör i normalfallet utbetalas i sin helhet i början av året som ansökan gäller. Om det rör sig om större belopp bör det dock utbetalas tertialsvis.

När det gäller det framtida projekt-/arrangemangs-/investeringsstödet så är förslaget att beslutsgången bör ändras från vad som idag gäller för det riktade bidraget. Något som föreningarna lyft fram som problematiskt är den långa beslutsgången och det finns också frågor kring varför detta ska passera KHR innan nämnd. I och med att det framtida stödet ska kunna sökas löpande under året så är det också problematiskt om varje ärende måste invänta ett KHR innan det kan gå vidare. Det finns heller inga andra exempel på ett förfarande som liknar detta. Till exempel så passerar inte äldrenämndens projektbidrag till föreningar KPR innan nämndbeslut.

Även när ansökningar endast ska gå via nämnden är det en förhållandevis tidskrävande process att bereda och besluta ett ärende och när det gäller projekt/arrangemang/investering kan det finnas behov av en större flexibilitet. En lösning är att delegationsordningen ses över så att ansökningar som rör olika belopp hanteras på olika sätt, så att endast större ansökningar beslutas av nämnden medan mindre ansökningar kan beslutas av exempelvis ordförande, stabsdirektör eller strateg.

Utbetalning av projekt-/arrangemangs-/investeringsstöd bör i normalfallet utbetalas i sin helhet direkt efter beslut. I vissa fall, om det rör sig om större summor eller om föreningen inte tidigare är känd av nämnden, bör det dock kunna delas upp på så vis att till exempel merparten utbetalas direkt efter beslut och att resten utbetalas när redovisning inkommit.

Dialog i revideringsarbetet

Under arbetets gång har en referensgrupp med föreningsrepresentanter träffats vid fyra tillfällen och diskuterat riktlinjerna. Vid ett tillfälle har nämnden bjudit in alla föreningar till ett möte där förslag till nya riktlinjer presenterades och diskuterades i mindre grupper. Vid detta möte framkom att det inte fanns några invändningar mot det nya systemet som sådant, däremot fanns en del frågor och synpunkter. Frågorna var till huvudsak av praktisk karaktär och visar tydligt att det finns ett behov av information, instruktioner och dialog generellt när det gäller ansökningsförfarandet redan idag. Flera föreningar efterfrågar kurser och informationskvällar och också att staden borde hjälpa till att planera samarbete mellan föreningarna. Även frågor kring varför vissa ansökningar ska passera KHR innan nämnd kom upp.

De idrottsföreningar som deltog önskade alla att de kunde få tillhöra KIF rakt av och inte behöva dela upp sig mellan två nämnder eftersom det upplevs som bökigt. De vill hellre ha en kontakt med kommunen när det gäller föreningsstöd och ansökningar.

Vid två tillfällen har revideringsarbetet presenterats för KHR: en gång i inledningskedet då information, synpunkter och erfarenheter efterfrågades och information gavs om hur man kunde komma i kontakt med revideringsgruppen; och en gång efter nämndens föreningsmöte med information om hur det nuvarande förslaget ser ut.

Tidplan

Förslagsvis införs de nya riktlinjerna i två etapper där det riktade bidraget försvinner och ersätts av projekt-/arrangemangs-/investeringsstöd som etapp ett den 1 januari 2012 och att det generella bidraget försvinner och ersätts av verksamhetsstöd till år 2013. På så vis finns god tid till information och övergången till nya riktlinjer blir inte så abrupt.

Förslag till nya riktlinjer för nämndens för funktionshindrade föreningsstöd inom Västerås stad

Nämndens för funktionshindrade uppdrag är att svara för omsorgen om människor med olika funktionsnedsättningar. Detta görs bland annat genom stöd till föreningslivet. Genom stödet vill nämnden bidra till att föreningslivet kan ha en utvecklande och främjande verksamhet av god kvalitet. Föreningarna kan genom sin verksamhet skapa mötesplatser och delaktighet för de målgrupper som nämnden vill nå med sin verksamhet och på så vis bidra till att förhindra isolering. Föreningarna kan också medverka i spridandet av kunskap om olika funktionsnedsättningar och dess konsekvenser samt utgöra ett komplement till nämndens verksamhet.

För att erhålla ekonomiskt stöd ska föreningarna bedriva sin verksamhet i enlighet med nämndens för funktionshindrade vision och mål. Utöver nämndens specifika mål så arbetar Västerås stad i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter och konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. En förutsättning för att stöd ska ges är att föreningslivet beaktar barnkonventionen i all verksamhet som rör barn och ungdom så att verksamheten inte strider mot denna och att föreningen har värderingar och verksamhet i enlighet med stadens handikappolitiska program samt integrationsprogram.

Föreningar för personer med funktionsnedsättning

Nämnden för funktionshindrade lämnar stöd till föreningar som riktar sig till personer med varaktiga funktionsnedsättningar. För att komma ifråga för föreningsstöd ska föreningarna:

- rikta sig till personer som har svårigheter att delta i samhällslivet på lika villkor som andra
- förbättra målgruppens livsvillkor samt bevaka dess intressen
- i vissa fall utgöra ett komplement till nämndens verksamhet

Stödberättigad förening

För att få tillgång till nämndens för funktionshindrade stöd till föreningslivet krävs att föreningen ska:

- Bedriva sin huvudsakliga verksamhet inom Västerås kommun
- Medlemskap i föreningen ska vara öppet för alla som instämmer i föreningens målsättning
- Ha en organisatorisk fasthet, vilket innebär att föreningen ska ha organisationsnummer, stadgar som antagits på föreningens årsmöte, föra medlemsmatrikel, ha en egen styrelse som utsetts av föreningens årsmöte
- Ha en sund ekonomisk hantering och valda revisorer
- Totalt ha minst 15 medlemmar som betalat medlemsavgift
- Ha rösträtt för alla medlemmar som betalat medlemsavgift
- Vara godkänd av nämnden för funktionshindrade i Västerås stad

- Bedriva all barn- och ungdomsverksamhet i drogfri miljö
- Ha en policy för föreningens arbete beträffande värdegrundsfrågor inom de områden som ingår i diskrimineringslagen. Denna lag har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.
- Ha demokratiska arbetsformer som leder till engagemang, delaktighet och samverkan.

Föreningsstöd

Det finns två olika föreningsstöd som föreningar kan sökas från nämnden för funktionshindrade; verksamhetsstöd och projekt/arrangemangs/investeringsstöd. Större bidrag utbetalas tertialsvist, mindre bidrag som engångsbelopp.

Verksamhetsstöd

Föreningarna kan söka verksamhetsstöd en gång per år för sin planerade verksamhet. Som grund för bedömning av föreningsstödet storlek beslutar nämnden om ett antal parametrar som kan variera utifrån nämndens viljeinriktning. Parametrarna ska kommuniceras med föreningarna och eventuella förändringar påtalas i god tid.

För de föreningar som får 100 000 kronor eller mer i årligt verksamhetsstöd upprättas ett- eller tvååriga åtaganden.

Projekt-/arrangemangs-/investeringsstöd

Föreningarna kan söka stöd för projekt eller enstaka arrangemang löpande under året. Denna stödform avser verksamhet som inte ingår i det ordinarie verksamhetsstödet och stödet kan även sökas av nya föreningar som bildas under året. Om en förening behöver göra enstaka investeringar för att det ska vara möjligt att bedriva föreningsverksamhet för medlemmarna, så kan stöd sökas för detta.

Stödet utbetalas antingen som ett engångsbelopp eller uppdelat på två utbetalningar. Senast två månader efter genomfört projekt/arrangemang/investering ska redovisning lämnas på särskild blankett.

Grund för bedömning av föreningsstöd 2013 och tills vidare

Nämnden för funktionshindrade vill i sin bedömning av föreningsstöd särskilt lägga vikt vid följande parametrar (varje förening behöver inte beröras av alla punkter):

- Verksamhetens innehållsmässiga bredd
- Omfattning av stöd- och rådgivande verksamhet
- Omfattning av utåtriktad verksamhet
- Nyskapande och utvecklande verksamhet
- Omfattning av verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar
- Tillgång till utbildade ledare i barn- och ungdomsverksamheten

- Verksamhetsformer som ökar medlemsaktiviteten och når nya grupper samt stimulerar medlemmar i åldern 13-20 år till fortsatt föreningsaktivitet
- Verksamhet som är generationsöverbyggande
- Samarbete med andra föreningar, aktörer, studieförbund med flera
- Möten mellan olika kulturer
- Verksamhetsbudget för kommande år.

Uppföljning/granskning

Förening som fått ekonomiskt stöd skall informera nämnden om verksamheten.

Verksamhetsberättelse, bokslut, revisionsberättelse och årsmötesprotokoll ska överlämnas snarast efter genomfört årsmöte. Föreningen skall också vara behjälplig om nämnden önskar kompletterande uppgifter. Om verksamheten genomgår väsentliga förändringar under verksamhetsåret skall nämnden genast underrättas. Föreningen skall av nämnden underrättas om aktuella politiska beslut som kan beröra verksamheten. Granskning av föreningens verksamhet kan ske såväl av Västerås stad som av för ändamålet engagerad extern aktör